

Sportfisketurism bland inuiter och samer – *i Kanada och i Sverige* SKILLNADER – LIKHETER

Sportfiske som fritidssysselsättning har utvecklats enormt under de senaste 100 åren. Det som från början var en sport endast för de rika är i dag var mans hobby. I Sverige sportfiskar varje år 1,8 miljoner svenskar någon gång.

En del söker en enkel avkoppling medan många inbitna sportfiskare drömmen om att fånga en stor fisk i ett orört vatten. I dag finns det möjlighet att åka långt för att få chansen att kämpa med en drömfisk. Det som förut var ett strapatsrikt äventyr, som krävde tid och svettiga vandringar, har i dag blivit ett slags äventyr som sportfiskarna betalar mycket pengar för. Tid finns inte så många väljer att flygas ut med helikopter eller sjöflygplan för att snabbt hamna på rätt ställe. Många väljer att betala för en bekväm säng i en fiskecamp istället för att

sova i tält. En del hyr hellre en fiskeguide för expertråd än att lägga ner mycket tid för att själv skaffa sig erfarenhet.

Den moderna sportfiskaren har skapat en stor marknad på många platser i världen – sportfisketurismen.

De orörda vattnen som garanterar ett bra sportfiske; sjöar, strömmande vatten och hav, finns där många ursprungsbefolkningar har sina hem. I Sverige är det bland samerna i svenska fjällvärlden. I Kanada är det bland annat hos inuiterna i det nordligaste territoriet Nunavut.

Inuiterna och samerna har möjligheter att utveckla sportfisketurismen. Men förutsättningen är mycket olika.

Historiska skillnader

Inuiterna var ursprungligen ett jakt- och fiskefolk – efter olika landdjur, säl, valar, röding, öring och olika vitfiskar.

Samerna var ursprungligen ett renskötande folk med jakt och fiske som bisysslor.

Geografiska skillnader

Inuiterna lever vid Norra ishavet där den havsvandrande rödingen har rik tillgång på föda och blir störst i världen.

Samerna lever eller vistas i svenska fjällvärlden där bland annat rödingen och öringen i sjöar växer långsamt på

grund av dålig tillgång på föda. Det finns enstaka större individer, men egentligen är fjällvattnen inget storfiskområde.

Nunavut (provinsen) består av 1 994 000 km² och ligger 120 mil från närmsta större stad, Yellowknife och 220 mil från Edmonton. För att komma till Nunavut måste man flyga – och all mat och utrustning måste också flyga in. Allt blir dyrt – både för inuiter som vill bygga en fiskecamp och för sportfisketuristerna.

Svenska fjällvärlden ligger relativt nära och består av cirka 8000 km². Det finns mängder med vägar upp mot kalvfjällen. Det är lätt och inte speciellt dyrt att ta sig dit. Det finns också flera helikopterföretag som flyger ut sportfiskare till olika vatten eller till fiskecamper. Det blir allt vanligare.

Historisk bakgrund

Inuiterna:

Nunavut har varit bebott i över 4000 år. Redan för 8000 år sedan bodde grupper av indianer i Kivalliq-regionen.

Nunavuts folk härstammar från två olika grupper.

Paleoeskimoerna emigrerade från Alaska 4000-700 år sedan. De delas in i två grupper: Pre-Dorset och Independence.

Neoeskimoerna kom dit för 1000 år sedan från norra Alaska i stora Umiat (skinnklädda båtar) och Qamutiit (hundsläddar). Neoeskimåerna delas in i två grupper – Thule (Tuniit och Tunirjuat) och The Historic Inuit.

1820 börjar européer och amerikanare jaga valar i östra Nunavut.

I dag bor 36000 invånare i Nunavut. 1999 fick inuiterna självbestämmande över Nunavut som tidigare var en del av Northwest Territories.

Här är Bill Lyalls historia om Nunavut

- tio år på egen hand

Det platta tundralandskapet vid Ekaluk river breder ut sig bakom inuiten Bill Lyall. Där strövar myskoxarna, de stora caribouflockarna på hösten och våren, och i vattnet simmar världens största rödingar.

- Här trivs jag, både med fisket och att bara vara, säger 67-åringen som för tio år sedan var med och formade det självstyrande kanadensiska territoriet i Arktis.

Allting är stort i Nunavut - utom befolkningen. Det bor bara 36 000 människor på en yta som är fyra och en halv gånger större än Sverige.

När Canadian Norths Boeing landar på grusbanan i Cambridge Bay på Victoria Island, tre grader norr om Polcirkeln, känns allting så stort - och naturligtvis annorlunda. Det enorma havet, den platta stenöken som breder ut sig - och himlen. Det är lätt att känna sig som en myra på en sandstrand.

En kort och dammig bilfärd på en smal grusväg tar oss in till samhället som på inuktituk, inuiternas språk, heter Iqaluktuuttiaq. Det betyder ungefär "bra fiskeplats" - och det är det. Runt omkring ön, som är stor som Storbritannien, simmar världens största rödingar. Under den korta sommaren tar de sig ut från älvarna och äter sig feta på purpurfärgade räkor under sex-sju veckor. När de

sedan simmar upp i älvarna fångas de av inuiterna eller av utländska sportfiskare.

– Det svåra här är transporterna – och den korta säsongen. Det är dyrt att flyga ut turister. Och även om det ger bra inkomster så kan jag inte ta ut så många turister per vecka. Jag vill att de ska få uppleva naturen och fisket på samma sätt som jag njuter av det, säger Bill Lyall och pekar på den lilla Ekaluk river med det otroligt blågröna vattnet.

Både för turister och inuiter är det flyg som gäller. Det är dyra transporter och långa avstånd. En gång om året kommer fraktpråmarna med allt som de olika inuitsamhällena behöver för att klara sig ett år; gasol, bensin, byggmaterial, Ikea-paket, bilar, fyrhjulingar och skotrar. Men färskvaror till butikerna kommer med flyg. En liten mjölk kan kosta 30 kronor.

Det är ett tufft klimat och tuffa förutsättningar. Men det är mycket som lockar här uppe i "The Greate White North"; att se valar och isbjörnar i sitt rätta element.

Någon gång per sommar kommer turboatar på besök som färdas igenom Nordvästpassagen. Annars är det naturfreaks som vill paddla kajak, vandra över tundran eller jaga och fiska. Den korta sommaren lockar också botanister och ornitologer. Tittar man bara noga som finns det ett otroligt rikt liv på den nakna tundran. Andra lockas av kulturen; strupsång och olika konsthantverk som ben- och stensnideri.

Nunavut delas in i tre områden; Qikiqtaaluk, Kivalliq och Kitikmeot. Cambridge Bay ligger i Kitikmeot som är det västligaste. Samhället fanns egentligen inte förrän på 1950-talet. Innan dess var inuiterna nomader och bodde

familjevis där det fanns tillgång på mat; fisk, vildren, myskoxar, säl och val. Så hade det var i tusentals år. Men kanadensiska staten plockade ihop inuiterna till olika bosättningar för att kunna ge dem utbildning och göra dem till "riktiga" kanadensare. Följderna blev inte så bra. I dag bor det kring 1 800 personer i Cambridge Bay. Husen är byggda på pålar för att klara permafrosten – och de är inte några estetiska skönheter. Med så många personer på ett ställe finns det inte möjlighet att leva på det som naturen ger. Det blir statsbidrag. Och från början var inuiterna tvingade att skicka iväg sina småbarn till skolor söderut - annars inga bidrag

– Jag skickades iväg när jag var nio år. Jag kom tillbaka först när jag var 14 år och då hade jag tappat mycket av mitt modersmål. Sedan studerade jag även i Edmonton och Calgary och såg vad man kunde göra inom politiken. När jag var 30 år blev jag lokalpolitiker här. Vi behandlades som andra klassens medborgare och jag ville göra det bättre för mitt folk, berättar Bill Lyall. Det var inte så lätt. Han blev territorialpolitiker och försökte hitta en större maktarena att slåss på. Men han upptäckte att inuiterna där bara satt med som rådgivande. Besluten som gällde Nunavut var ofta fem- eller tioårsplaner, såg Bill kunde inte göra någonting. Men Kanada tänkte om. 1995 blev han vald att sitta med i den kommission som skulle forma den mer självständiga regionen Nunavut. Bill Lyall och åtta andra inuiter från olika regioner fick plats.

– Vi tog fram förslag på allt från vår flagga till hur den lokala regeringen skulle jobba på enligt oss ett bra sätt, berättar Bill.

1 april 1999 blev Nunavut självständigt. 19 personer sitter med i "The Legislative Assembly of Nunavut som väljs av lika många distrikt. Sedan väljer delstatsregeringen, som har sitt säte i Iqaluit på östsidan, en "premier" som ledare. All beslut ska sedan tas i consensus – alla måste vara överens. Sedan 2008 är Eva Aariak inuiternas ledare.

Bill Lyall lämnade politiken och satsade på affärer. I dag driver han en flugfiskecamp, en golfbana och han har ett finger med i det kooperativ som yrkesfiskar röding och förädlar den – och så sitter han med i paraplyorganisationen Nunavut Tourism.

Nu har det gått tio år.

– Vi hade förhoppningar om ett bättre liv, men så har det inte blivit. Många av de valda politikerna tänker bara på att göra det bra för sitt distrikt, och inte på hela Nunavut, säger Bill lite besviket.

Fortfarande är det basfrågorna, tycker han, som är viktiga om inuiterna ska få det bättre; bra boende, hälsosam mat och utbildning. Då kan de själva skapa nya jobb och bättre liv.

Det blåser alltid i Nunavut. De fria naturkrafterna är enorma och fascinerar. Det krävs erfarenhet för att överleva. Inuitungdomarna är som andra ungdomar och hänger mer på internet än sneglar på gamla traditioner. I dag finns bara en hundspann i hela Cambridge Bay – och när en kurs hölls i våras hur man bygger en traditionell kajak anmälde sig bara en tonåring.

Det fortsätter att blåsa tufft i Nunavut – på mer än ett sätt.

Samerna:

Samerna bor i fyra länder; Ryssland, Finland, Norge och Sverige. Landområde kallas för Sápmi. Det breder ut sig över hela den norra delen av Nordkalotten, från ryska Kolahalvön i öster till svenska landskapet Dalarna i söder. Samerna är ett av världens ursprungsfolk. Gemensamt för dessa folk är att de levt på samma plats genom historien, före det att länderna koloniserats. De har en egen kultur, eget språk och egna sedvänjor som skiljer sig från samhället runtomkring.

För 2 000 år sedan skrev romaren Tacitus för första gången om ett folk i norr som han kallade Fenni. Men samernas historia går tillbaka mycket längre än så.

Arkeologiska fynd gör att historien ständigt får skrivas om. Ungefär tio procent av samerna i Sverige är sysselsatta inom rennäringen. Till de samiska traditionella näringarna hör också slöjd, jakt och fiske.

I dag bor 20 000 samer i svenska delen av Sápmi

Samernas organisationshistoria sträcker sig 100 år tillbaka i tiden, men de politiska partierna bildades i samband med Sametingets tillkomst 1993. Sametinget är ett folkvalt organ och en statlig myndighet. Valen hålls vart fjärde år. Jordbruksdepartementet har det övergripande ansvaret för samiska frågor från statsmaktens sida.

Det var ingen självklarhet att Sverige erkände samerna som ursprungsbefolkning. Det dröjde ända till 1970-talet. De senaste 20 åren har striderna varit många om samernas rätt till renbete. Det har också varit stridigheter kring definitionen same. Staten utgår hela tiden från renskötelsen. Det är bara de samer som är renskötare som fullt ut har rätten att nyttja renbeteslandet i fjällvärlden.

Olika förutsättningar när det gäller sportfisketurism

Inuiterna:

Staten äger den största delen av marken men genom skapandet av Nunavut gav man också inuiterna möjlighet att styra exploateringen av mark och vatten. Bland annat så måste ett företag som arbetar i Nunavut ägas till 51 procent av en inuit. Samtidigt innebär det svårigheter. Det gäller att ha ett kapital för att skapa till exempel en fiskecamp. Det är dyra investeringar. Allt material måste flygas ut. Det kan vara svårt att få finansiärer.

Dessutom krävs att en sportfiskeentreprenör betalar för en licens och betalar hyra för det område som ska användas. Det krävs också en ansvarsförsäkring som täcker skador upp till minst 1 miljon kanadensiska dollar.

Samerna:

Staten äger all mark i de svenska fjällen. Samernas rätt till att fiska på kronomark ovanför odlingsgränsen och på renbetesfjällen regleras i rennäringslagen. Medlemmar i en sameby har rätt till husbehovsfiske, ofta i speciella vatten där inte icke samer får fiska.

Länsstyrelserna tillåter sportfiske i vissa sjöar och strömmande vatten för ickesamer. Dessutom finns speciella kvoterade vatten eller vatten där det bara är tillåtet med flugfiske. För att få fiska där måste man söka tillstånd – och ha tur när fiskedagarna lottas ut.

I dag finns ingen kontroll av samernas husbehovsfiske. Länsstyrelsen vet inte hur mycket fisk som tas ut ur ett speciellt vatten.

En sameby kan ge underupplåtelse till att en person att driva en fiskecamp eller sportfisketurism i ett område. Vill någon same starta sportfisketurism krävs tillstånd från samebyn. Om det sker så ska fisket redovisas för länsstyrelsen. Den som driver sportfiskeföretaget kan själv bestämma fiskereglerna och ta ut en avgift förutom det vanliga fiskekortet. Egentligen är avgiften inte ett fiskekort utan en intrångsavgift på renbetesmarken. Allt sportfiske i svenska fjällvärlden regleras utifrån att fisket inte ska störa rennäringen.

Dagens regelverk

Inuiterna:

Fiskelicens krävs för alla mellan 16-65 år. Den köper man i det loka kontoret för Department of Sustainable Development. Ska man fiska utan guide måste man kontakta Inuit Land Administration Office för regionen där man ska fiska.

Det finns restriktioner för vissa områden; bland annat i närheten av nationalparker. Allt sportfiske i Nunavut Settlement Area måste ske enligt Nunavut Land Claims Agreement.

Den arktiska fisken växer mycket sakta, så catch-and-release-fiske uppmuntras, men man får ta upp fisk för att äta.

Samerna:

Det är länsstyrelsens rennäringseenheter som ansvarar för sportfiskereglerna i fjällvärlden. Det ser lite olika ut för Jämtland, Västerbotten och Norrbotten.

Fiskbestånden på renbetesfjällen förvaltas av Länsstyrelsen. Målet med denna förvaltning är att vårda och nyttja vattnen på ett långsiktigt hållbart sätt.

Nyttjandet innefattar en samisk fiskerätt för husbehovsfiske, där medlemmar i samebyar har möjlighet att fiska med nät. Därutöver upplåter Länsstyrelsen sportfiske i särskilt utpekade vatten. Dessutom finns det speciella kvoterade vatten, som man får ansöka om att få fiska i. Det är speciellt känsliga sjöar och strömmar där bara ett visst antal personer får fiska per dygn.

Att ha regler som minimimått, fångst-begränsning (bag-limit) och ett inte allt för högt fisketryck brukar vara en fungerande förvaltningslösning. I vissa vatten kan regelverket kompletteras med maximimått.

I de områden där fisketrycket riskerar att bli för högt kan fisket kvoteras för att minska trycket.

I Jämtland har Länsstyrelsen stoppat allt sportfiske i de kvoterade vattnen 2010. Anledningen är att det i dag är så svaga bestånd. I många år har man brottas med tjuvfiske. Det som var tänkt att vara exklusiva drömvatten har blivit någonting helt annat. De som har haft tur och fått ett fiskedygn i ett kvoterat vatten, som lottas ut, har många gånger blivit besvikna. Det har visat sig att tjuvfiskare har skattat vattnen hårt. Det finns inte pengar för en effektiv fiskebevakning. Ett fiskedygn kostar 60 kronor; 20 kronor går till samebyn, 20 kronor till sametinget och 20 kronor till Länsstyrelsen. Det räcker inte för att administrera, informera och sköta en effektiv fiskebevakning.

I Västerbotten och Norrbottens län har man inte samma problem. Där finns fortfarande kvoterade sportfiskevatten. Där finns också speciella flugfiskevatten med speciella regler.

Det finns lite olika regler om fångsbegränsning och minimimått i de tre olika länen.

Så här ser det ut i Norrbotten:

Det är tillåtet att sammanlagt ta upp och behålla högst fem öringar och harrar per fiskare och dag. Minimimått för att avliva och behålla fisk är: 30 cm för harr; 35 cm för öring; 50 cm för lax.

Med syfte att skydda ungstadierna av laxartade fiskar är fiske med naturliga beten (mask, maggot, räka, betesfisk och liknande) förbjudet i strömmande vatten. För att begränsa fångstuttaget i mindre vattendrag är pimpelfiske i strömmande vatten och sel förbjudet i samtliga vattendrag utom huvudälvarna, Pite-, Kalix- och Torne älvar.

Sportfisketurismen i dag

Inuiterna:

I dag finns 23 turistföretag i Nunavut som sysslar med olika aktiviteter där också sportfiske efter artisk havsvandrande röding och kanadaröding ingår. Nio stycken satsar till största delen på sportfisketurism. För att driva ett företag inom Nunavut, och för att arrendera fiskevatten, krävs att majoriteten ägs av en inuit.

Samerna:

Det förekommer sportfisketurism i alla samebyar. Men det handlar om fiskekortsförsäljning i länsstyrelsens regi. I vissa fall har samer underupplåtelse av fiske och har satsat på fisketurism. Ibland är det ren fisketurism och ibland är fisketurismen en del av annan turism. Anariset AB, Sovvene, Vägvisaren och De åtta Årstiderna är exempel på samiska turismföretagare som arbetar med fisketurism.

Själv samebyarna får inte bedriva annan verksamhet än renskötsel ovanför odlingsgränsen.

Det tillkommer nya sportfiskeintreprenörer, som inte är samer, hela tiden. Det som har hänt de senaste tio åren i de befintliga fiskecamperna är att de har höjt sin standard vad det gäller boende, fiskeguider och så vidare.

Har sportfisketurismen ökat under de senaste tio åren? Är det fler inuiter/samer som är aktiva?

Inuiterna:

Det är fler som åker till Nunavut för att sportfiska, men hur många finns det ingen officiell statistik på.

På tio år har antalet rena sportfiskeintreprenörer ökat från tre till nio.

Samerna:

Sportfisket i den svenska fjällvärlden har ökat, men Länsstyrelserna kan inte visa på hur mycket. Däremot så kommer en ny generation sportfiskare som lever efter andra etiska regler. De är inte ute efter att bära hem en massa fiska utan de är efter upplevelsen – ta ett fotografi av sin fångst och släppa tillbaka fisken. Det börjar märkas mer och mer.

Samer som bedriver sportfisketurism har de senaste tio åren ökat marginellt. Samebyarna som juridisk person har svårt att få verka kommersiellt utanför renskötseln.

Intresset för att utveckla sportfisket bland inuiter och samer

Inuiterna:

Intresset finns från Nunavut Tourism att få fler sportfiskeentreprenörer. Vid den årliga turistkonferensen i Iqalukt som 2009 skedde i november pratade man om sportfisketurismen. De vill komma fler sportfiskare framförallt för att fiska den havsvandrande rödingen, som i delar av Nunavut är de största i världen.

2009 startade de styrande i Nunavut ett hjälpprogram för bland annat sportfiskeentreprenörer och guider. För att få driva ett turistföretag måste man ha en licens och en ansvarsförsäkring som ska täcka skador för minst en miljon kanadensiska dollar (cirka 6,50 kronor). Staten går in och betalar hälften av försäkringspremiekostnaden upp till 1750 kanadensiska dollar. Departementet för ekonomisk utveckling och transporter ordnar kurser för att utforma säkerhetsplaner för turistföretagen. De assisterar också med affärsplaner, marknadsföring och hjälp för att köpa rätt utrustning.

Hinder:

Problemet är att rödingen fiskas under en mycket kort säsong: tre veckor. Det är då den simmar upp i älvarna efter att ha ätit sig feta på polarräkor i havet. Det är dyrt att bygga en fiskecamp som bara kan användas under en kort period. Avstånden är ett av problemen. All utrustning och sportfiskare måste flygas ut. Det blir mycket dyrt. Det gör att inuiterna inte kan satsa på en bred

fisketurism. En veckas rödingfiske med boende och mat kan kosta upp till 50 000 svenska kronor. Sedan tillkommer resan till Nunavut.

Samerna:

Länsstyrelserna och Hushållningssällskapet är aktiva för att utveckla sportfisket, men hittills har inte drivits något projekt där man har inriktat sig enbart mot samerna. I december 2009 stod det klart att Svenska Samernas Riksförbund fick fem miljoner kronor från EG:s strukturfonder för att under tre år utveckla samisk turism. Dessutom bidrar Sametinget, Västerbottens regionförbund, Norrbottens Länsstyrelse och Norrbotten Läns Landsting med fem miljoner konor. Som ett led i detta anställdes 1 mars 2010 Dan Jonsson, fiskerikonsulent med ett förflutet inom fisketurism och Länsstyrelsen i Jämtland, för att utveckla samisk fisketurism. Han har ambition skapa en grupp turismfiskevatten som kan erbjuda hög klass, bra fiskeregler och med samiskt huvudmannaskap. I projektet ska det tas fram turistiska förvaltningsplaner för samebyar. I det arbetet kommer även fisket att tas upp. Tanken är att nyttja turismen bättre för samebyarnas och samernas skull och att identifiera problem och lösningar kring förvaltning och produktutveckling av fisketurism.

Hinder:

Samebyarna som juridisk person har svårt att få verka kommersiellt utanför renskötseln.

Vad gör man för att verka för ett hållbart fiske – så att både inuiternas yrkesfiske, samernas husbehovsfiske och sportfisket kan leva sida vid sida?

Inuiterna:

Den artiska rödingen är en mycket eftertraktad fisk. När inuiterna bodde i små bosättningar i närheten av älvmyningar var höstfisket efter rödingen mycket viktigt. Det gav föda till dem själva och till deras draghundar. När fisken fångades grävdes den ner eller rensades och torkades. Sedan togs den fram då och då och åts.

Sedan 1960-talet har rödingen fångats kommersiellt med nät. Från början fångades den, rensades och flögs ner till Kanada till försäljning. Det gav inte så stora förtjänster på grund av de dyra transporterna. I dag så tas fisken omhand och förädlas, innan den säljs.

I Cambridge Bay, Kitikmeot, finns ett kooperativ som fiskar och förädlar rödingen. Under den period som rödingen fiskas bor inuiterna i tillfälliga läger vid fiskeplatserna. Fisket sker det på ett tiotal platser. Varje dag hämtar ett flygplan rödingen. Det fiskeläger som ligger längst bort finns 200 km från Cambridge Bay. Det är viktigt att fiska snabbt. När rödingen lämnar havet är den silverblank. När den kommer till sina fortplantingsområden ändrar den färg och får sin praktfulla röda parningsdräkt. Det röda fiskköttet går ut i skinnet. Det som köparna vill ha är riktigt rött rödingkött, därför måste fisken fångas innan de når sina reproduktionlokaler.

När medelstorleken på rödingen började gå ner inleddes forskning på den artiska rödingen. Det var viktigt att hitta en balans mellan rödingstammens reproduktion och yrkesfiskarna uttag. Det sätts en kvot varje år. Forskare

vid Fisheries and Oceans, Canada Freshwater institute vid universitetet i Winnipeg undersökte bland annat älven Ekaluk som avvattnar Ferguson Lake. Sjön är ungefär lika stor som Vättern. Varje år simmar ungefär 80 000 rödingar upp genom Ekaluk river till sjön. Efter undersökningar har man kommit fram till att man kan ta upp sex procent utan att medelvikten på fisken minskar. Här samarbetar yrkesfisket och sportfisket. Inget yrkesfiske sker i älvmyningen. Sportfiskare kan först fiska på de rödingar som vandrar upp genom älven. Det är catch and release som gäller. När rödingen når sjön som fångas 15 ton i nät, som rensas och flygs till beredning i kooperativets lokal i Cambridge Bay.

Samerna:

Samernas husbehovsfiske bedrivs inte i rinnande vatten och i småsjöar – de vatten som är mest intressanta för fisketurism.

Anariset AB har som exempel format regler som innebär att undantagsvatten erbjuds som rena turistvatten, samtidigt har andra vatten kommit till användning för husbehovsfisket.

Staten har skapat husbehovsvatten (undantagsvatten) som enbart ska användas för samisk näring.

Länsstyrelsen gör punktinsatser för att kontrollera fiskbestånden. Det görs dykinventeringar, elfisken, provfisken och i vissa vatten krävs fångstrapportering, för att man ska se hur uttaget av fisk görs. Så fungerar det i Västerbottensfjällens kvoterade vatten. I några av dessa är bara flugfiske tillåtet. Fångstbegränsningen är två fiskar per dygn och minimimåttet 40 centimeter.

Det som Länsstyrelserna inte har insyn i är samernas husbehovsfiske. De har ingen rapporteringsplikt.

Svenska fjällvärlden är egentligen inget storfiskområde. Är det lika viktigt att ha ett maximimått, som ett minimimått, för att behålla en grov stam av öring och röding?

Det kan vara bra. Det fungerar inte på nätbaserat husbehovsfiske, men på sportfiske. I hårt fiskade vatten där fisken genetiskt har egenskapen att växa sig stor torde metoden kunna fungera. I tusenbrödrabestånd blir situationen lite annorlunda. Sällan är samma lösning det som fungerar i alla vatten.

Artsammansättning, populationsdynamik och näringstal är faktorer som påverkar det här, så, t givetvis hur högt fisketryck det är. I rena sportfiskevatten kan ett maximimått vara ett sätt att öka attraktionskraften.

Finns det några rekommendationer att allt sportfiske i Nunavut/fjällvärlden ska drivas som catch and release?

Inuiterna:

Det finns en rekommendation att släppa tillbaka fisken. En artisk röding växer långsamt trots den goda tillgången på mat under sommaren. En röding som väger 8 kilo är ungefär 25 år gammal.

Det är inget större problem att få sportfisketuristerna att släppa tillbaka fisken. De som kommer till Nunavut är i huvudsakligen ute efter troféfiske; att kämpa med en tiokilosröding, kanske slå ett världsrekord, fotografera fångsten och sedan släppa tillbaka den.

Samerna/svenska fjällvärlden:

Det är ett verktyg i den arsenal som ingår i fiskevården. Vissa vatten kan behöva det, men i vissa behövs det inte. Länsstyrelserna uppmanar sportfiskare i fjällen att inte ta upp mer fisk än vad som kan konsumeras på plats, någon uppmaning till enbart catch and release-fiske ger man inte. Dan Jonasson, SSR:

– Catch and release-fiske är ett sätt att kunna tjäna pengar på en ömtålig resurs, ungefär som fotosafari. Men att få äta sin egenfångade öring vid älven är en del av något stort som sportfiskare kan unna sig om inte dålig förvaltning förstört vattnet man fiskar i. I sammanhanget är det viktigt att komma ihåg att begränsa antalet sålda kort per säsong så att det går att styra uttaget på ett rimligt sätt.

Resfakta i korthet

För att studera skillnader och likheter mellan ursprungsbefolkningarna inuiterna i Kanada och samerna i Sverige, när det gäller satsningar på sportfisketurism, åkte jag till Ikaluktutiak i Nunavut. Det betyder "en plats för bra fiske". På engelska kallas samhället Cambridge Bay och ligger på Victoria Island några grader norr om polcirkeln.

För tio år sedan blev Nunavut en inuitisk självbestämmande provins i Kanada.

Fakta kring min studieresa

Bil:

Sundsvall–Stockholm t.o.r

Flyg:

Stockholm–London-Edmonton.

Edmonton–Yellowknife-Cambridge Bay. (rakt upp till Ishavet 2200 km).

Cambridge Bay–Ekaluk river.

(Flyg med en liten Cessna ut över Victoria Island till bland annat en sportfiskecamp vid Ekaluk river).

Sedan samma väg tillbaka. (Betalning till B&J F-Adventure inkluderar mat, boende, flyg mm).

Samtal med personer/organisationer/faktamaterial:

Bill Lyall

- inuitpolitiker som var med och formade det nya Nunavut. Är med och leder det kooperativ som nätfångar arktiskt röding och sedan förädlar fångsten i Cambridge Bay innan den flygs söderut. Han driver sedan tio år också en sportfiskecamp i Ekaluk river där han tar emot sportfiskare från hela världen. Sitter även med för Kitikmeot-regionen i Nunavut som representant i den statliga organisationen Nunavut Tourism.

-

Nunavut Tourism – Vicci Aitaok och Colin Brisco.

Winnipeg universitet -forskare Chris Day och Al Kristofferson
Fisheries and Oceans Canada Freshwater Institutet.

I Sverige:

Länsstyrelserna i Jämtland, Västerbotten och Norrbotten
(fiskekonsulenterna Jens Andersson, Torleif Eriksson och Dan
Blomkvist).

Sametinget och Dan Jonasson projektledare för VisitSapmi genom
Svenska samernas riksförbund.